

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy íven. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba a kivárató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Előfizetni elkésteknek teljes számu példánnyal szolgálhat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezés. Országgyűlés: kerületi tanácsok a város-rendezési munkálat tárgyában; a honosítási törvényjavaslat hitelesítése; petíciók, 's meghívási határozatok. Budapesti napló. A' ref. egyházkerület gyűlésének határideje; adakozások a pilisi kórházra.)

Külföld. (Ausztria, Amerika, Portugália, Spanyolország, Anglia, Franciaország, Olaszország, Schweiz.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Őcs. 's ap. kir. fels. tábornagy gróf Radetzky József, lombardvelencei hadi főparancsnoknak a porosz kir. fekete seregend, — 's galantai Nagy Károly udv. hadi fogalmazónak, Lucca hercegségi másod osztályú Lajosrend elfogadhatását 's viselhetését kegyelm. megengedni méltóztatott. (W.Z.)

ORSZÁGGYŰLÉS.

39ik ker. ülés, január 19kén reg. 10 órakor, vége délutáni 2 óra után; elnökök: Ambró Antal (Bars) Schene László (Heves megyék követei), jegyző: Szentkirályi M. tárgy: a városi ügy. Ambró Antal (elnök) felszólítja a' rket, hogy ha a' tegnap elmaradtak közül még valaki a' szövegben levő tárgyhöz szólani kívánna, tessék! — mire Kubiczka Pál (Trenesény) a' szavazati jogi 's beladminisztrációs kérdésnek egymástól elválasztását nem látván helyesnek, azt összekapcsolva kívánja tárgyalni; ellenben Szamzsenka Ferd. (Szokolczaváros) Buda és Breznóbánya indítványát pártolva azt elkülönítve ohajlja tárgyalni; ezzel ellenkezőleg Somics Pál (Baranya) nézeteit 's ohajlását röviden kijelentve a' szavazati és belrendezési kérdést együtt kívánja tárgyalni; mire Szontagh Pál (libetbányai k.) habár bizonyosan hinném, hogy az én fől-szólalásom is csak kiáltó szózat leendő a' pusztaiban, mindazáltal perczig sem habozom véleményemet a' főforgó tárgyanéve kijelenteni, mert ezt követi állásomon kívül lelkiismeretem 's meggyőződéseim parancsolja. A' tegnap nyilatkozott véleményei három főosztályba sorozhatók, mind három külön politikai iskola viszatükörözöttei. Egyik a' tisztán történelmi iskola embereié, kik minden egyebet mellőzve 's az 1608diki Isó tezikkelre támaszkodva a' kir. városoknak rögtön 48 döntő szavazatot követelnek, 's így kívánják a' városi belkormányzás rendezését elővenni, ide sorozható Besztercebánya város érd. követe. Másik azon tan férfainak véleménye, kik e' kérdést csak úgy vélik a' nemzetiség 's alkotmányra néve veszély nélkül megoldhatónak, ha az adminisztratív belrendezés kérdése a' politikával 's a' szavazati kérdéssel választhatlan kapcsolatba tételük, 's ez utóbbinak az előbbivel együtt ohajlják eszközölni életre vergődését. Harmadik végre azon tan pártolóié, kik előlegesen kívánják és minden lehető módon a' városok politikai rendezését, t. i. mint Komárom megye érdemes követe tegnap mondá, a' követségválasztás szabályozását és a' qualificatiók megállapítását, 's ennek befejezése után a' városok által szükségképpen nyerendő határozó szavazatok hozzájárulásával az adminisztratív belrendezést eszközölni. — En t. kk. és rr. ez utóbbi tannak vagyok párthive. Vagyok pedig azon oknál fogva, mert a' politikai belrendezést és szavazati kérdést, hogy úgy fejezzem ki magamat, országos háztartási kérdésnek, az adminisztratív belrendezést pedig inkább a' városok privat háztartási kérdésének tekintve, valamint egy részről természetesen rübbnek, úgy más részről igazságosabbnak is látom, hogy az első itt elrendeztetvén, a' másodikba maguk a' városok már tetteleg befolyhassanak, és továbbá mellőzve Buda és Breznóbánya városok követei által tegnap elősorolt principialis nehézségek és bonyodalmak ismétlését, hogy úgy szóljak már csak anyagi voluminaris szempontból könnyebbnek vélem ez uton a' városi kérdés megoldását és annak eszközölését, hogy a' városi ügynek minél következetesebb jövőndő készítessek. Ezt pedig ohajtom, mert a' városok által nyerendő szavazatok nem végezélnak, hanem eszköznek tekintem egy szebb jövőndő kivívására. Tudva van, hogy Cato minden előforduló alkalommal mondani szokta volt: „Denique censeo Carthaginem delendam“ szabadjon nekem is a' szerénység épen tartásával a' nagyszerű hasonlatmiatt bevallanom a' t. kk. és rr. előtt, hogy keblemben is él egy elv, melyet minden időben és mindenütt, hol és mikor kell, kimondani és azért vini kötelességemnek tartom: mely elvnek én is közkatónájává szegődtem 's ez az: Censeo privilegia esse delenda, és hogy a' szabadalmak és kiváltságok elrontásával legyen

valahára Magyarországhban valóságos polgári jogegyenlőség. — Távól van tőlem azon hit, hogy már ez közvetlenül el van érve, ha a' városok szavazati joga megadatik, koránsem! Hanem a' törvényhozás egy új tényezőt nyert, mely már természetnél fogva is arra hivatva 's rendeltetve, hogy a' kiváltságos állapot megszüntetésén működjék, alkalmasabb ezen műtéltre minden esetre a' mostani tényezőknél, kiknek létezési alapja is csak privilegium. Nem kétkedem kimondani ts. kk. és rr. hogy az itt kizárólag képviselt nemesi osztály, csak ez országot regenerálni, de a' most létező alkotványt is megvédeni, elegendő erővel nem bír; hisz különben is azon dicsőség, hogy a' nemesség alkotványát 800 dig fön birta tartani, nem jelent egyebet, mint hogy saját szabadságaért 8 század át harcolt. És hogy egyebet ne említek, ezen nemesség az, mely a' nemzetek szabadsága leghatalmasabb védszerét, a' szabadsájtót törvényen kívül kezébe ki engedte ragadtatni; de nem is vagyok én ezen alkotványba egyáltalában szerelmes, és az 1839ki országgyűlésen Ung megye érdeműs követe által mondott azon szavak, hogy az 1790: 26ik t. e. z. a' magyar protestánsok legnagyobb sérelme, lángbetűkkel vésődtek szívembe, 's hasonlólag el merem mondani, hogy a' magyar alkotvány a' jogtalanok és nem szabadok legóriásabb sérelme. A' városi szavazatok bizonyosan kivándják a' közös teherviselést, nem féligazságképen, hanem utolsó consequentiáig, és hatalmasan előmozdítják a' kényszerített urbéri örökvaltság ügyét, és ha csak e' kető el leszzen érve, erősen hiszem, hogy valamint most átláttatik fölü és alul a' városi kérdés halaszthatatlansága, át fog látatni akkor a' nép-képviselő halaszthatatlansága is, ekepen végre elértetik azon idő, hogy e' teremben, mint Korpona városának mult or. gyűléseni képviselője Szalay László mondá: nem kk. és rr. hanem Magyarország szabadon választott képviselői ülendek, és határozandának. Ugyanazért nem osztozom Temesvár város érdemes követe tegnap kijelentett véleményében, miszerint a' belsejkeleti kérdés létesíthetőségének a' politikai rendezés és szavazati kérdést áldozatul is hozni kész, és ennek ellenében azt mondom, hogy inkább válasza Temesvár, Pest, vagy bármely kir. város bíróját és tisztkarát rosz rendszer szerint, de válasza jó rendszer szerint országgyűlési követé; inkább legyen hiányos belkormányzása bármely kir. városnak, de legyen jó és hiánytalan országunk kormányzása; ezen ohajlásnak legészserűbb előmozdítója és eszközlője pedig, ha az alsóház minden módon erősítetik. Pártolom Buda és Breznóbánya városok követei indítványát.

Ambró A. elnök: Pest követe kívánságát u. m. nem ellenezvén, azt voksolás nélkül is határozatképp kimondandónak véli. — Gr. Andrágy Gy. (Zemplén köv.) Valamint Pest követe, úgy is a' városi kérdést egy logikai egésznek tartja. A' kérdésnek melyik ága fontosabb, a' fölötte nem vitatkozik. Mind kettő fontos és sürgetős. Sürgetős, hogy e' táblának a' városi szavazati elrendezése által támaszt adjunk, de e' támasznak nem lehet korhadtnak lenni, a' milyen volna akkor, ha a' szavazati belrendezés nélkül, 's előtte adatnék. Hasonló volna ez azon eljárásához, mint midőn a' magyar nemesnek nem levén reménye, hogy mindenét megkaphassa, auctiót veszen föl. Így volna, ha a' k. városok szavazati kapnának, de belrendezést soha. Breznóbánya követének, ki a' városi elem 's a' nemesség között egyenvonalat állított, figyelmébe ajánlja, miszerint nem kell téveszteni, hogy a' nemesség nem azért kívánja erősíteni a' városi elemet, mint-ha már valami volna, de mert vár tőle valamit.

Asztalos Pál (Mármaros). Igen röviden adtam volna szavazatomat a' szövegben forgó kérdésről, kivált miután Pest vármegye követe az elválaszthatatlanság okait ismert mély elemzéssel előadá — hakuően Breznóbánya követe tegnap olly sajátosságos bourgeoisie-hautonnal a' frakkos és lackiert topános, vagyonos, mivel körbölle nem szállott volna a' részben demoralisált, kores, eladósodott, boeskoros, koldus aristokratia megtámadására; — de nem azért szölok, mintha ezen aristokratianak védelemre volna szüksége, ezen éves élete megszégyenít minden illyes megtámadást, hanem tettzett Breznóbánya követének parallelat vonni az aristokratia és a' bourgeoisie közt. — Ne vegyesenkirosz néven, ha én is parallelat vonok a' kettő közt. — Előre kell bocsatnom azon aggodalmamat, melyet bennem a' kir. városi szavazatok megadása keleszt, nem az aristokratia föltem én; a' világ története igazolja, hogy mindennek, im a' természet örök törvényeinek szent typoszát

hordja magán, el kell enyészni, de féltém a' szabadságot, hogy ez új factorok által sirba ne döntessék. Nemzetünkre a' szabadsáért vivott ezer éves tusa lefolyása alatt sok terhes nap viradt, melyeknek átkos méhében százados bú és keserv verte gyökerét; de ha a' nemzet virága elvértett is a' mohácsi mezőn, fölmagzott e' vér pusztá mezőnk fölötte 's termett magvából szép esemetékünk. De ha a' királyi városok rendezési kérdése nem úgy üt ki, mint akarnók — de maga az elem is olyan, mint alább meglátandjuk — nem tudom, ezen éves életről beszélhet e' maradék. Én félek, hogy e' napot, mellyen e' kérdés megkezdett, a' nefastus napok közé ne sorozza nemzetünk; koczka, mely lét és nem létről határoz, gördül fölöttünk a' sors asztalán. Most már huzzuk a' parallelat. Breznóbánya követe azt mondá: a' kormány azért nem respectálja alkotványunkat, mert igen szük alakra van állítva, — nincs háta mögött 15,000,000 fő az aristokratia részint elkorcsosult, adós, részint értelmetlen, koldus, boeskoros — követei csak is juristák; de majd ha azon független, vagyonos 's értelmes osztály és annak követei lesznek itt, akkor azok fogják e' nemzetet boldoggá tenni. Az institúciók megítélésénél nem a' formát, hanem a' lényegét kell tekintetbe venni, és azt, mit tőn ez institúció a' nemzeti szabadság érdekében. A' nemzetek tudásának eszméletileg három főszakaszát lehet megkülönböztetni: a' tekintély, egyediség és a' testvériség eszméjét. A' régi századokban a' nemzetek sorsát. Ez elleni tusára voltak hivatva a' népek; milly szerepet játszott a' Breznóbánya követe által gunyolt aristokratia, milly erőt fejtett ki az egyházi és világi hatalom ellen, az Ulászló alatti törvények kitkít kellőleg meggyőzhetnek, mikor még más népek a' tekintély hatalma alatt nyugve várták a' megszabadulás pillanatát, mellyre a' reformatio által nyitott ut. A' tekintélyek leromboltván, az individualismus irányra foglalta el a' tekintély helyét, és ebből fejlett ki a' bourgeoisie; milly érdemeket szerzett ez a' nép szabadsága körül, mutatják az újabb történetek. — Igen, ezen bourgeoisie, a' XIXik század aristokratiája, adott e' a' népek szabadságát? 1830ban Páris utcáin, tudjuk, az értelmetlen koldustömeg vitta ki a' szabadságot, ezen vagyonos, értelmes egyedek elvonultak 's csak akkor jöttek elő, midőn a' szegény értelmetlen koldus nép kikaparta tüzből a' gesztenyét, mellyet ők megtisztítottak; a' gesztenyét megtarták, hajtá a' népek lökték 's kizsákmányolva ezen eseményt, 17 év óta mind inkább elszigetelik magokat; 's nem hogy a' nép szabadsáért bármit is tettek volna; de még a' hozzájuk egy forintnyi jövedelem különbséggel álló, hasonló elemű egyedeknek még csak választási jogot sem adhatnak, legközelebb példa mult évben a' Duvergier d' Hauranne által indítványozott reform electoral sorsa. És mit tőn ez idő alatt a' Breznóbánya követe által becsmértelt kores, eladósodott, boeskoros, koldus aristokratia? azt közelebbi törvényeink az 1843: 4, 5, és ez országgyűlés alatt a' házi adónak épen ezen értelmetlen koldus aristokratia általi elvállalása nemde megszégyeníti a' mivel, vagyonos, független, lackiert topánás francia bourgeoisie — a' Breznóbánya követe ideálja, viseletét. Igen, mert az institúciónak nem formáját, hanem lényegét kell tekintenünk — a' magyar aristokratia lényege a' testvériség, mert főismertető jele a' törv. szabadság és egyenlőség; és valóban nem fog aggodni ezen jogát közleni testvéreivel, a' néppel, mert ezzel homogén, földmívelő levén 's agriculturalis érdekű, mig méltán aggodik, hogy ez idegen elemű test, az iparosztály, e' nemzetre vészes ne legyen, 's minthogy a' népek a' testvériség eszméjének uralma föllállítására törekesznek, a' bourgeoisie ellen — nemzetünk ezen catastrophát, melly más nemzetek előtt áll, elkerüldeni, mert 1000 éves institúciója alapja: a' testvériség. — Tisztelet ezen aristokratiának, melly ezer éven át nem bocsatá ki kezéből, mint Pestm. követe mondá, a' szabadság arany fonalat, és nem azért, hogy monopolizálja, hanem azt testvéreivel a' néppel, mellyel együtt vértett a' haza, alkotványosság védelmében megoszsa. Az aristokratiát úgy festé, mint koldus, boeskoros, függő embereket, mint megvesztegethető kortestömeget. Hogy absolute független volna, azt állítani épen olly kevéssé lehet, mint azt, hogy a' bourgeoisie nem függő. Tekintsük azonban a' függés fajait is, mellyik káros a' hazára? a' kortestömeg függ az ész-aristokratiától, mellynél a' pénz csak eszköz, szóval függ önmaguktól, és ezen függés ideiglenes, és a' bourgeoisie már az által hogy iparüző, függ folyton egymástól láncszemkint, — és a' lánczolat végét tartja kezében, meglehet, egy bécsi bankár, már az elemeknél fogva, mellyekből az iparüző osztály áll; ott a' pénz

1848.

ével, ma-jegyző.

os rendes

előtt tar-

tsdik eszt.

t ki. 2-3

agy lehet,

kat Pesten

osztály fő-

2-3

Kokorczka

92-105

95-105

116-134

80-95

92-105

90-95

50-56

r.) - frt.

r.) 107 „

r.) 20 „

r.) 85 „

585 „

minden, az ész a pénz szolgája és eszköze, míg az arisztokráciánál a pénz az ész eszköze. És vajon mit várhatunk mi, különösen a magyar nemzet, a bourgeoisietől? az iparúzó már eleménél fogva cosmopolita, neki csak tartózkodási helye van, ha nehéz idők jönnek a nemzetre, boldogabb hazába költözik. A gyárost követi gyára, a kézműves magával viszi mindenét, de a föld nem utazik, azt elvinni nem lehet, mellynek barázdáiban atyáink izzadsága folyt 's vére kövérített. Igen, az arisztokrácia e hon földéhez van kötve, és a nehéz idők elibe áll, de a nehéz idők elől el nem áll. És mit várhatunk a bourgeoisietől? tekintsük prototypusát, a francia bourgeoisiet? A francia nemzetre milly gyászos volt a waterlooi csata elvesztése 's a bourgeoisie barometruma: a papirosok fölhágtak, és a párisi bourgeoisie sajnálta, hogy a szövetségesek kivonultak a városból, mert sok milliót hagytak ott; 's a francia nemzet a restauratio alatti nyomtatásának engesztelő eseménye, Algir bevételkor, midőn a nemzeti öröm hatott át minden igaz francziát, a börzén a papirosok ára csökkent 's leszállott. Hiába, a bourgeoisie cosmopolita, molochja a mammon 's reánk, kiknek e hazán kívül nincsen számunkra hely, nincsen veszedelmesebb, mint a cosmopoliticus elem. Breznóbánya követe azt is mondá: az arisztokrácia koldus, bocskoros. Igen, megengedem, de a szabadság érdekében megbecsülhetetlen; tisztelt barátom a zempléni első követ ur egy beszélgetésünkön azt mondá: nem jaquemar keztyűben-víjuk ki a szabadságot; nem ám, nem jaquemar-keztyűben 's lackierozott topánkában. — „Non his juvenus orta parentibus infecit aequor sanguine punico, sed rusticorum mascula militum proles, sabellis docta lignonibus versare glebas“ stb. Igen, ezen értelmelen, koldus, bocskoros arisztokráciát kardhoz hasonlítom, hüvelye ezer éves óserű, legyen, ha úgy tetszik Breznóbánya követének, rongyos, de benne nemes aczél van, melly a hatalomnak a szabadság ellen ezer éven át sújtott halálos csapásait fölfogá 's nincsen csorba rajta. És a bourgeoisiet hasonlítom ismét a kardhoz, pompás hüvelye bársony, gazdagon aranyozva, de vasa, lényege: czin, nem bánom legyen ha arany is, szép, pompás, divatos, de szabadságot kivívni 's megtartani nem való. És Breznóbánya követe természetesen minket, mint azon kores, értelmelen, koldus arisztokrácia követét is parallelába állított azon értelmes, vagyonos, művelt bourgeoisie küldendő követeivel, azt mondván, mi csak juristák vagyunk; én alig várom, hogy lássam azon Pitteket, Foxokat, Canningeket, Greyket, Peeleket, Palmerstoneket, Guizotokat, Thierseket, Odillon-Barrotokat, kik e hazát képesek lesznek fölvirágoztatni, édenre varázsolni, kik ha Európa diplomatikájának nem is, de ez osztálydiplomatiá semináriumát fogják képezni. Vederemo! — Ezeket előadni állásombul folyó kötelességemnek ismértem; egyébiránt nézetem az, hogy e két kérdést elválasztani nem lehet, már csak azért sem, mert a belső rendezés kiszámíthatatlan hatással van a közjogi életre 's csak a belső rendezés szabad szellemben megtörténte óhatja meg a nemzetet a bourgeoisie vészes kinövésitől 'smég az nyugtathat meg, hogy nagyobb városink agriculturalis érdekük 's így homogének a megyékkel.

Sebestyén Gábor (Veszprém) kijelenti, hogy küldöji csak azon esetre adják meg a szavazatot a királyi városoknak, ha azoknak követei nem zárt tanács és közönség, hanem az összes népség által fognak választani, egyébiránt Pestet egész kiterjedésében pártolja. — Bónis Samu (Szabolcs) nagy levén a többség, enged neki; de miután a kérdés szavazásra nem kerül, még egyszer kijelenti küldöji akaratát. De előbb mint szabolcsi követ, ki olly megyét képvisel, melly a kir. városoknak előleg is kíván szavazatot adni, Breznóbánya követének a 3 utolsó országgyűlési híztóriáját figyelmébe ajánlja, mellyből átláthatja, kik által initiáltott a királyi városok szavazata 's kik által tétettek meg a szükséges lépések azok elrendezésére, miért a nemességét hiúdság és hanyagságról vádolni nem lehet, 's ha Breznóbánya követe a körülményeket megfontolja, másutt keresheti fel az akadályokat. Egyébiránt figyelmezteti Breznóbánya követét, a rongyos és elaljasodott kortesekre nézve: hogy ha valaki in petitorio est, 's valamit meg is akar nyerni, azt nem szitokkal kell kieszközölni, hanem inkább keresve keresni kell a sympathiát, szivességet, barátságot és vonzódást. Pest követével abban egyet ért, hogy a munkálathoz egyes §§kat kiszakítani nem lehet az egész megzavartatása nélkül, de egész ágazatot igen, a mikor új munkálatot kellene készíteni 's ebben van logika; az lenne tehát a kérdés, hogy a munkálathoz kész levén, akarják e a kk. és rr. hogy a szavazati kérdése új javaslatba foglaltassék. Aligha minoritásban nem marad, de a kérdést már egyszer befejezve szeretné látni. — Balogh Kornél (Győr.) figyelmezteti a városokat, hogy ne szerezzenek keserűséget akkor, midőn épen a legnagyobb szivességre 's barátságra van szükségük — egyébiránt Pestet egész kiterjedésében pártolja.

Tolnay Károly (Zala) szavazatot sürget. — Zsarnay Imre (Torna) Pestet pártolja egész kiterjedésében. — Veszter Pál (Késmárk v.) T. rr. Midőn e perczen most szönyegen levő városi szavazati jogkérdés híztóriá-

ja megpendített, nem az lett volna első kérdés, hogy ki indítványozta e teremben legelőször a városi szavazati jogának visszaállítatását, hanem az, hogy ki vette azt el a városok követei kezéből? Én t. rr. látván a tegnapi ülésben, hogy azon városi követek többségben vannak, kik a szavazati jog külön tárgyalatása mellett fölszóltak, nem akartam a tárgyhöz szólani; de miután észrevehettem, hogy ezen kérdés még most sem áll olly tisztán, hogy fölötte szavazni lehessen, kötelességem érzem magamat ezen igen fontos 's pedig nemcsak a városokra, de az egész országra 's közálladalomra nézve igen fontos oldalát a városi ügynek némi tekintetben fölvilágosítani. — Mostani korunk igényeit tekintve vevén, nincs kétség, hogy minden gondolkodó lény szellemi és anyagi jóllét után sóvárog, csak az ut irányt különböznek az elvek, mellyek szerint elérhető lenne a czél. Ugy vagyunk mi is országunk átalakulása alkalmakor a városi ügygyel. Kívánatos ugyan, hogy a városok minden tekintetben olly alkotmányos polczra helyeztessenek, mellyen állniok kell, hat. i. akarjuk, hogy őrfalai közt az alkotmányos polgári életkincese fölviruljanak 's áldásteljes gyümölcsökkel árasztják el a hazát; de kérdem: kecsgethet e azon remény, hogy a mostani körülmények közt a kormányi és választványi munkálattal nyomán az ohajtott paradicsomba bemehessünk? Én nem akarom sem magamat, sem másokat mystificálni; de úgy tartom, hogy miután e két munkálattal elvben egymásközt elentében áll, az elv fölálldozásával pedig sem egy sem másik rész nem akarandja rendezési terveit a semmiség örvényébe süllyesztetni; miután a bel- 's külföldi politikai borult égboltozaton tornyosulnak a vihar- 's villámtejes fellegek, könnyen a legváratlanabb, de az egész országra nézve nagy veszélyeket magukkal hordozó események a városi ügyet megint sok évre háttérbe szoríthatják. Illy esetekben gondolom nagyobb 's több szüksége van és lehet az országnak a 4ik rend követeire, mint a városok belrendezésére és főpolgármesterekre; sőt ezen szükség mind a 3d. mind a 4d. rend érdekében feneklik; mert noha most e terem négy falai közt a 3d. rend egyedurásúgos hatalommal diadalmasodik főleg a 4d. rend ellenében, nem kezeskedhetik senki, hogy olly idők küszöbén nem állunk, mellyek a 3d. rend védelmét is szükségessé tehetik 's az o alkotmányos állása szilárdítását vagy erősségének növelését igényelhetik. Vajjon akkor, hol találhat ezen országban legközelebb segítséget 's erősítést? Nemde a 4d. rend követei sorában? 's pedig a nélkül, hogy most előleg az új belrendezéssel akarná megörvendeztetni a városokat. — De mindezekre nézve kívánatik a 4dik rend rokonszenve 's a méltányos viszonszág magasztos elveiránti hódolat. — Ezen országgyűlési gyakorlat, melly eddig és most a városok követei ellenében gyakoroltatik 's melly szerint különösen a 3d. rend mindenközálladalmi kérdésben — ugymint az adó — vagy subsidium, vagy katonasági tárgyában egyedül maga a polgárok erszényéről 's gyermekeiről rendelkezik, midőn még a városokban lakó nemesek is minden nemtelen eselédekkel a esendes családi élet gyönyöreit — mások által föntartott bátorság mellett — élvezik, ezen emberi természetellenes és minden alkotmányos eszmék kigunyoltatásával összekötött gyakorlatot méltán megunták már a városok, megunta a nemzet nemtője főleg a közel jövőnek áttekintése mellett, hol egy részről az életbe léptetendő közteherviselés a városokat 's polgárokat megint nagy mértékben sújtandja 's bajait sokszorozandja, és hol más részről az üdvezítő elv: „gleiche Lasten, gleiche Rechte“ őket az alkotmányos jogok használására följosítja. — E részbeni átalakulásunknak tehát első 's legfőbb kelleke 's föltétele az, hogy legyen szavazati joggal bíró városi követ, 's im! itt állok már azon kérdésnél: vajjon lehet e a mostani körülmények közt városi követet alkotmányos szellemben előteremteni a városok belrendezése nélkül? 's egy percnyi habozás nélkül bátran felelek — hogy igen is lehet 's pedig lehet minden szabadelvű szellem 's alkotmányos elv fölálldozása nélkül.

Azok, kik a városi köv. szavazati jogát föltételezni akarják a városok belrendezéséről, mondják, hogy biztosítókra van szükség, mellyek szerint a városi követ legyen az alkotmányos szellem képviselője. De t. rr. gondolják e, hogy a belrendezéssel együtt nyomban az alkotmányos szellem is be fog fészkelődni a városokba? Koránsem; ahoz a behozandó belrendezés után is sok idő 's még inkább nevelés fog kelleni, mellyben egyedül rejlik a nemzet jövődjének alapja. Ellenben sokkal kevesebből áll a szavazati jog 's követválasztás kérdésének meghatározása; 's e mellett az alkotmányos szellem nem hogy veszélyeztetnék, sőt azt itt úgy, mint a belrendezésnél létre lehet hozni 's biztosítani; mert nem volna egyéb tárgyalandó, mint a polgárok qualificatiója 's a követválasztás módja, melly a mostani törvényjavaslatban 5. § által absolváltatik 's a qualificatio kérdésébe lehetne mind azon elveket fektetni, mellyeknél fogva az alkotmányos szellem a belrendezés útján czéloztatik gyökereztetni. — Ha a t. rr. nem akarják azért mindenkéül a városi követek sorsát eldönteni, hogy a városi ügyet, a 4d.

rend el mellőztetésével ohajlják 's tartják jobbnak feldolgozni 's elrendezni, valóban több és nagyobb lesz még a bonnyodalom; mert akármilyen éret és bölcs munkálattal fognak életbe léptetni, nem lesz az mégis olly tökéletes emberi munka, melly a folyvásti javítások szükségét nélkülöznék; tehát mindig és mindenkéül a követ, ki minden körülmények közt javíthat 's tud tökéletesíteni, inkább lesz szükséges, mint akármilyen más; sőt lehetetlen, hogy a városok és polgárok egy olly munkálattal bízzanak, melly az o követeik törvényes befolyása 's közbejárása nélkül keletkezett. — Ezeket előadván, ne hogy félre értessem, kénytelen vagyok még azt is kijelenteni, hogy nagyon szeretném ugyan az egész városi ügyet ez országgyűlésen befejeztetni, csak hogy ha nem lehetne azt elérni, nem kívánám a belrendezéssel együtt a szavazati jogi kérdést is eltemetve látni 's így mind általam — mind Buda és Breznóbánya érdemes követei 's több elvbarátaim által fölhozott okoknál fogva a szavazati jog külön és előleges tárgyalatását szük ségesnek tartom, 's kérem a szavazati kérdést úgy tétetni fel: vajjon a szavazati jog kérdését külön és előleg kell e tárgyalni vagy nem?

Károlyi János (Nógrád) és Szintay János (Bereg) egész kiterjedésében pártolják a pesti indítványt. — Vidoss József (Vas) kijelenti, hogy küldöji csak azon esetre akar a királyi városoknak országgyűlési szavazatot adni, ha azok belrendezve lesznek; szülő küldömekek ezen conditio sine qua nonjához szorososan ragaszkodva Pestet egész kiterjedésében pártolja — erre ellenben

Tormásy János (Békés) miután az idő későbbre haladt, és alkalmasint a rr. türelme is fogyatkozni kezd, nem akarom most felhozni mind azt, mit általában a királyi városi ügy nagy fontosságára nézve bővebben előadhatnék, hallgatni fogok mindazon észrevételekkel, a miket a kir. városi ügyre nézve közelebb több oldalról felmerült aggodalmak ellenében tenni lehetne, 's fentartván e tárgybéli nézetimnek 's illetőleg feleleteimnek csak akkor leendő előterjesztését, ha azon aggodalmakkal itt a köztanácskozás mezéjén is találkozni fognánk, vagy szózatokat hallanék, a mik ezen ügy körül némi késlekedésre mutatnának — többire jelenleg beszédemet csupán a petitionalis tárgyra szorítani fogom. — Az előttünk levő kérdés abból áll, hogy miként tárgyaljuk a királyi városi ügyet? mik teszik itt a fő nézőpontokat, 's minő mód által biztosíthatjuk előre már minél inkább a jó sükert? Tudjuk, hogy a királyi városi követek szavazata ellen több országgyűlésen az gördítették elő a nehézségül, hogy ők nem a polgárok közönségét képviselik, hanem csak egy önmagát regeneráló különben elzárt, és nagy részint tisztviselőkből álló testületet. És épen ezen okból, mivel nem tekinthetők úgy, mint az összes polgári egyetemek követei, hanem csak úgy, mint egyedek, kiket a polgári közönségnek egy fölötte kis töredéke választott: szavazataikat tehát nem lehet számítani mind addig, míg magát az egész polgári közönséget képviselni nem fogják, mert képviselési joga csak annak van. És így a polgári közönség képviselésének eszközlése volt az eredeti föltétel, mihez a királyi városi követeknek valóságos szavazata kötétt, 's ebből ágazott fel aztán és terjedt el azon eszme, hogy a királyi városoknak egész belszerkezetük országgyűlésileg rendeztessék el, mert az mondatott, hogy az egész belszerkezetnek elrendezése nélkül, magát az országgyűlési képviselést nem lehet elintézni, sőt ha lehetne is, azt tenni nem tanácsos.

Igy hallók ezt ismételtetni több országgyűlésen által a megyei követek által — így kapcsolattott össze a képviselést kérdésével a coordinatio, és annál szorosabban, minél inkább kimutatták a városi követek több rendbeli különböző kérdéseknél, hogy ők a királyi városok hatóságát mindenképen bővíteni kívánják, de a coordinatiót épen nem tartják sürgetős dolognak. Voltak e miatt vitatkozások, gyakran keserűséggel keverve, positiv lépés azonban csak a mult országgyűlés alkalmakor történt, midőn a kir. városok ügye a fejedelmi előterjesztések által is kitűzetett, 's ennek következtében javaslat készítettett az egész coordinatióra nézve. — Az e tárgy fölötti tanácskozások akkor sükert nélkül maradtak, az országgyűlési vizsgálatnál oszlott el 's ekként nekünk jutott e feladás t. rr. hogy a feszült várakozást kielégítsük, és a mi már kezdve volt, igyekezzünk azt be is fejezni! — Ha már most közelebb taglalás alá veszem az említett föltételt: előre kimondom, hogy a mint fölötte fontosnak hiszem, hogy a kir. városok valódi szavazattal birjanak, épen úgy távol van tőlem, hogy a szavazatok számítására nézve bármilyen változtatást is tegyek az eddigi gyakorlaton mind addig, míg a kir. városoknak képviselési kérdése országgyűlésileg megállapítva nem lesz, míg tehát azt valódi polgári alakba nem öntjük és el nem intézzük egyes részleteit is. Azonban a mint erre nézve magammal tökéletesen tisztában vagyok, úgy más részről meg kell vallanom, hogy én az egész belszerkezeti rendezést nem tartom conditio sine qua non gyanánt, 's a mi nélkül a kir. városi követeknek valódi szavazatot

nem adhatnánk; hogy így addig, míg a k. városoknak egész belsejüket rendezve nem lesz, a követek tovább is mostani negatív állásukban maradjanak. Mert igaz ugyan, hogy az országgyűlési képviselő kérdésére érintkezésben áll a belsejüket rendezve, de azért magában is egy külön egészet formál, van ennek magában is célja, körét magában is érteni lehet, és a kir. városok országgyűlési képviselőinek minőségére nézve semmi különbséget nem tesz az, hogy a képviselői kérdés együtt tárgyalatik és az összes coordinációval, vagy nem? midőn ellenkező esetben tagadni nem lehet, hogy ha az országgyűlési képviselő kérdése, az összes coordinációból mintegy kiszakítva, és amattól külön választva intéztetik el, s ennek teljesülte után sokkal jobban és sokkal kevesebb nehézséggel lesznek elintézték mindazon kérdések, mik a coordinationalis munkából még hátra maradtak. Különben ha az országgyűlési képviselő kérdése összekötésben hagyatik az egész coordinationalis munkát elvégzésével, bekövetkezhetnék majd azon eset, hogy ha közigazgatási egyes kérdéseknél nem lenne képes egyesülni a két tábla, vagy talán fölülről nem jönne egészen kielégítő válasz; ha szintén az országgyűlési képviselő kérdése egészen tisztára lenne is hozva, azért nem változnék az eddigi állapot, és a kir. városi követek a jövő országgyűlésre ismét valódi szavazati képesség nélkül jelenének meg. Tudom ugyan, hogy a közigazgatási tárgyakra nézve a múlt országgyűlési üzenetek után alig vannak különbözőségek a két tábla közt, de ez föltötte széles mező lévén, ki tudja, hogy a jövő országgyűlési munkájában nem fognak-e újabbak támadni? pedig ez nem egyedül ok még, a minél fogva kívánni kell, hogy az országgyűlési képviselő kérdése a coordinatio többi részétől külön választva és előlegesen intéztessék el—hanem forog itt fen még más tekintet is, a mi röviden abból áll: hogy egészen más szempont alá jön az, ha politikai jogokat kell adni, és épen azoknak legfontosbikat, és ismét más szempont alá esik egy jó közigazgatási rendszernek behozatala. Nem kétlem, hogy e két közt különbséget tesznek azok is, kik a mellett vannak, hogy az országgyűlési képviselő kérdése az összes coordinációban tárgyalassék. De kérdem viszont: nem sokkal tisztábban áll-e a dolog, ha az országgyűlési képviselőt külön tárgyalatik és egészen más, és egyedül magához illó alapra lesz fektetve? ha kivált utóbb oda fordulna a kérdés, hogy a királyi városokra nézve is behozatnék az utasítási rendszer. Hiszen ha az országgyűlési képviselő előleges elintézése által, és különösen a választói jog szélesebb alapjához képest biztosítva lesz kezeink közt a szabadság érdeke, minden kockázata nélkül mérsékelhetjük azt utóbb a közigazgatási rendszer, kiváratához és a coordinatio tökéletes befejezése körül annál sikeresebb lesz eljárásunk, mivel ekkor már a feléledt polgári erő is saját érdekében képest támogatni fogja törekvésünket. — E gondolatokat tartották szem előtt meggyém rendei, midőn utasításul adták, hogy a királyi városokra nézve az országgyűlési képviselő kérdésének a coordinatio többi részétől leendő külön szakaszlatását és előlegestárgyaltatását igyekezzem eszközölni. A királyi városi szavazatok számára nézve szintén el vagyok látva utasítással, mit annak idejében bővebben előadandók. Küldöm kívánata röviden oda terjed, hogy az országgyűlési képviselő kérdése kiemeltetvén a coordinationalis munkából, minden ide vonatkozó tárggyal együtt intéztessék el még ez országgyűlésen, és bocsáttassék szokott időben sanctio alá, hogy a jövő országgyűlés kezdetén tetteleg élvezhessék már a királyi városi követek szavazati jogukat, és a coordinatio többi része már az ő szavazatok hozzájárulásával tárgyalassék és fejeztessék be. Fogja ez ezen eszmét a tek. rr. többsége magáévá tenni vagy sem? nem tudom. Előttém legalább saját meggyőződésem szerint is nagy fontossággal bírnak ezek, és midőn küldöm nézetait a tek. rr. el tudatni szerencsém van, azon ózintén ohajtásomat ragasztom hozzájuk: vajha a királyi városi ügynél sikerre juthassunk, és az aristokratia e téren is igazolhassa magát.—Hazánk nemessége elismerte még a régiekben is a királyi városok fontosságát, de idegen elemek levén tartózkodott tőlök—minek következtése az lett, hogy magához fel nem emelte, az aprós privilegiumok által pedig elszigetelték a néptől. Így játszottak a királyi városok egészen mostanig egy sajátos szerepet, elavult és félszeg institúciók közé szorítva, és valódi polgári élet nélkül.—Most itt az idő, kibékíteni a multat a jelenel, s előkészíteni egy szebb jövőnek útját.—Adjuk meg tehát a királyi városoknak azt, a mi eddig nélkülöztek, a valódi polgári életet, és hogy ennek reakció nézve értéke, reánk nézve pedig fontossága legyen, az országgyűlési képviselőnek minél előbbi elintéztése által izleltessük meg velök az alkotmányos szabadságot!

Előlegesen. A január 21 ki kerületi ülésben a választványi munkát a városrendezési ügyben tárgyalattott folytatólag, mely alkalommal a föltött: kik tekintetnek a városokban megtelepedteknek, kivált a városi követek részéről ingerült kifakadások történtek a zsidóság ellen, ezen kifakadásokban Pestváros másod, és Bakabánya követi tüntet-

ték ki magukat. A jan. 22. ker. ülésben, mielőtt a rr. a napi-rendre térnének, a magy. gazd. egyesület által benyújtott petíció olvastatott fel; melyben az érintett egyesület némely törvényjavaslatokat a eseléndrendszer, rétöntözés, s egyéb a mezőgazdaságat practicumára vezető kérdéseiben nyújt át, s azoknak törvényerőre emeltetését kéri. A javaslatokhoz csatolva van az egyesület emlékirata is, melynek nyomán kéri, hogy a magy. gazd. egyesület — meghagyatván egyesületi természetében — országosítottassék, s egyszersmind példány-gazdasági intézet felállítását javasolja. A rr. méltányolván a nevezett munkás egyesület szorgalmát, s különösen szem előtt tartva ama magas célt, melyre ezen egyesület állásánál fogva hivatva van, a petíciót egy különös kerületi választványra bízta s ekép az ügyet előlegesen is sajátukká tették. Ezután az ülés a napi rendre tért át, vagy is a városrendezési munkát 31 k. Sára.

A jan. 24 ki kerületi ülésben némely meg nem hívott felső táblai tagok meghívatusuk iránt tétetvén részint határozatok, részint indítványok, a rr. a honosítási törvényjavaslat hitelesítéséhez fogtak; a szerkezet több rendbeli javítások, és módosítások ment át, mi a tanácskozásokat igen meghosszította úgy annyira, hogy a hitelesítés e gyűlés alatt be sem fejeztetvén, annak folytatása a másnapi kerületi ülésre halasztatott.

BUDAPESTI NAPLÓ.

„Figaro itt, Figaro ott!” — azaz bál van mindenütt. Hova csak tekintünk, lehetetlen, hogy báli symbolok ne találjunk nekünk: a kívül csak találunk, már holmi bálkalendokát mesél, vagy tudakol. Mi egyebet is tenni az ember e hosszú téli éjszakákon, ha nem bálózna. Unalom az embernek azon iszonyu ellensége, melyet az idő e mostoha szakában eléggé nem küzdhet. E gonosz rém elriasztása végett intézték tán az ósok épen tölre a farsangot, mert hisz különben aszott karja közé ölelve forrasztó lehelete alatt elfonyadna maga az ifjúság is. Hogy a főváros az unalom elriasztásával derekasan működik, mondani is fölösleges. Dehogy tudnók mi megszokni e vén aszonszág látogatását; hol csak lehet, ajtót zárunk előtte, s kikergetjük az egész városból, hogy a falusi közbirtokosságok rokkant curiájában fogadjon szállást, odatelepedve a kályhapadkára duhogva a henyé fülekebe, ástásra vonván a pipázó ajkakat, miképen már század óta gyakorló az olvasatlan urvilág között. Szegény unalom! ha bálunkba valahogy besompolyodhatik, társul alig nyer más, mint valami petrezselyem-áru löggépezet, kítől az élv és derű még a török háboru korában elpártoltanak. Az ifjúság, a deli sarjadék, nevérol sem ismeri az unalmat, ha t. i. csak valamelyes életre valóság szorult vérbe. Azért el veled, el messze a lakatlan pusztaságokba unalom! Mit is csinálhatnál a zaj közepett, hol irigységtől kellene agyonrepedned, látván a pezsgő kedvet, a szivgyulástó kéjt, melyet a mulató közönség társalog. Tehát csak rajta! bál itt is, amoit is, hogy az unalmat akkor lássuk, mikor a hátunk közepét!

Többektől hallók panaszoztatni, hogy nyilvános bálók alkalmakor az étaszatokat némely impertinens arslánok már estenden lefogalják, ámbár tán csak éjféltán jön meg étvágyuk, míg az alatt a korábban megéhezöket az üres asztaltól hatalmasan eliltogatják. Ez urias rendeltenség elhárítására nem ártana valakinek ügyelni, nehogy kellemetlen jelenetek forduljanak elő, minökét mostanság nem könnyen kerülhetni ki: mert az ily lefogaló uracsok módtalanul, neveletlen gorombák, a mellett hogy az elégtétel-adásra szerfelett gyávák, miután a rőf és mérleg-kezelés körül nem tanulhatták meg a lovagiaságot.

Dunánkon a természet hidja megint nélkülözötték, mert a duzzadó hullámok szétrepeszték a jeget. Ismét esolnakokra szorult a közönség, nyeresége csupán abból áll, hogy most nem szorolhatják annyira, mint zajlás idejékor, mert a parti jég mozduatlan, — a folyam közepe pedig háborítatlanul fut a pályáját. — A jégén járásra nagyon célszerű lenne azon intézkedés, mit egy mérnök ajánlott, hogy t. i. a szalmával behintett jég fölé kötélláló feszítettessék, melyre aztán deszkák rakatnának, hogy az elsiklás és leszakadás veszélyétől minden járó kellő lélek mentesítettessék. —

Kávéházakban jelenleg sok gyermekkoldus barangol. E nyomoruknak szivtelen szüléit nem ártana hatósági ügyelés alá venni, hogy megtanítassanak arra, miképen kell a gyermek lelkét korán megvesztegetni, miképen kelljen beléjük oltani a szemtelenséget, a henyesség átkos magvát. Ilyenekből kerülnek aztán elő a dologházi vendégek, azon veszedelmes tolvajok, kiknek csak a deportatio segítene, ha t. i. valahol az oceanon egy szigetet szerezhetnének számukra. Nem is volna tréfa dolog az angolokkal alkura lépni, hogy e részben segítsenek rajtuk.

Mult vasárnap üllék az evangelicus hívek Pesten a magyar-ságnak évtizedes ünnepét, Székács, a köztisztelői hitszónok beszélt ez alkalommal, megemlítvén az eddigi küzdelmeket s buzdítván az illetőket a tovább teendőkre.

Szombaton adatott László jutalomjátékuk: „Scot nemes” francia 5 v. vígjáték — a közönség osztalan tetszése között. Különös, hogy új darabot, csak jutalomjátékul láthatunk színpadunkon, és azért ha tán, mint javasoltattott, a jutalomjátékok eltöröltetnének, — új darabot alig adnának színészeink! — Egyéb-iránt a darabra térve, a jelen vígjáték egyike a francia iskola azon szüleményeinek, mely csupán mulattatásra számítva, föladatának mind a tárgy érdekessége, mind a kivitel ügyessége által jól megfelel. A szövény bonyolultata folytonos figyelmet igényel, a comica helyzetek furcsaságai, s belőlük önként kikapartató elmésségek szakadatlan derültségben tartják a kedélyt. Helytelen azoknak duzzogása, kik egypár sikamlós ezélat által a közérköcsiséget veszélyeztetve látják, igen gyarló erkölcs lehet az, melyet oly tréfa színpadon mehoztányoztat, minőt a társaságokban — érvén nagykorukét — fonakadás nélkül akárki is elmondhat.

Dunaparti sétáink alkalmakor valánk e következő jelenet tanúi. — Egy igaz hitű magyar ur ember kényelmesen szivarozván, bundás atyánkfiai egyike szótlanul eléje áll, hogy hosszú

taplóját meggyújtá szivarával, mit megtevén egész phlegmával pőfökédő makrapapjának tartalmát, mire az ur kérde: „no's a tyafi, ég a pipa?” — A pör e kérdés után bámulva rá néz, süvegen egyet emelint és szól: „engedelmet ifju uram, — biz azt gondoltam, hogy nem e t!” — Ime! hogy vélekednek a pesti kaputósról — szürös atyánkfiai. Haladunk és magyarosodunk! ☺

A helyvét hitvallást követő dunamelléki egyházkerület f. 1848 ik eszben sz. kir. Pestvárosban tartandó közgyűlése majus 15 én fogja kezdetét venni, az ezt megelőző két napon a papi kijelöltek szokott vizsgálata fog tartatni, kikre nézve a hely színén leendő megjelenés határnapja majus 12 ke fog lenni. B á t h o r y G á b o r, egyházkerületi főjegyző.

A d a k o z á s o k a' pilisi kórház fölállítására, p. p. (Első közlemény) az 1. számú ivén báró Nyáry Antal 100 ft., Szentkirályi Móricz 10 ft., tek. Ghéczy Péter ur 31. számú ivén: Ghéczy Péter 10 ft., Kubinyi András 4 ft., Raksányi Pál 2 ft., Baltigh Dániel 1 ft., Molitoris János 1 ft., Pomothy Mihály 40 kr., Pomothy N. 40 kr. Az „Ungar” szerkesztőségénél 10 ft. 40 kr., tek. Almásy János ur 3. számú ivén: Almásy János családotul 40 ft. Sztankovics János győri püspök 60 ft. összesen 240 ft. p. p. Dr. Szilész y igazgató.

K Ü L F Ö L D.

AUSZTRIA. Néhai ő felsége Maria Ludovika főhercegnő, Parma, Piacenza és Guastalla hercegnője tetemei kedden jan. hó 25 kén tétettek le szokásos ünnepélyességgel a' es. kir. sirboltban. Az eltakarítási szertartást a' W. Zlung egész terjedelmében közli.

Gallicziai kormányjelentés szerint a' Moldvaországban kitört marhadög a' foksáni kerületben Goliesti, Mera és Belcsug, a' tekuci kerületben Liesti s galacziban Peneu helységre szorikozik, s a' legutóbb kimutatott kórállapot egészben véve 38 darabot foglal magában. Remélik egybíránt a' mirigy minél hamarabb megszüntetését, miután a' moldvai kormány e' végre erőlyes rendszabályokhoz nyult.

AMERIKA. A' congressus megkezdé a' kormányt segédeszközökkel a' háborufolytatásra ellátni. Máris bilék hoztattak be a' hadseregnek 10 ezreddel szaporítására, valamint 20 ezred önkéntes-szedés végett három esztendőre. A' status kinstár megtöltésére mindazáltal még nem történtek lépések az elnök ajánlotta módon; statuskölesön a' pénz piac mostani állapota mellett nagy nehézségekre fog akadni.

PORTUGÁLIA. A' trónbeszédéről az angol lapok nem kedvezőleg nyilatkoztak. A' kortes megnyitáson az egész diplomatiá testület volt jelen, Seymour britt követ kivételével. Az ő és sir Charles Napier távolléte, valamint a' szokásos üdvölvés elmaradása a' Tajoban fekvő britt hajócsapat részéről a' királynőnek országgyűlésre indultak, megújított tiltakozásnak tekintetett az utóbbi kortesválasztások ellen. Thomar gróf (Costa Cabral) valósággal elnyerte a' követséget Párizsba s el is fogadta; Terceira herceg bécsi követségre nevezetett ki. „Avenger” hajótörése nagy benyomást okozott Lissabonban.

SPANYOLORSZÁG. Narvaez a' vitoriai herceg (Espartero) elibe Sartoriust küldé, kivel az hosszasan értekezett. Fővárosba érkezve Espartero kihallgatást kért a' királynőnél. Narvaeztől azon választ nyerte, miszerint Izabella 5 1/4 óraker fogadandja őt el s a' koronatanácsosok közül senki sem lesz jelen. Az elfogadás, mely a' király jelenlétében ment véghez, állítólag kedvező volt. Nyilvános tanusítványok a' volt kormányzó tiszteletére elmaradtak, — hanem barátai látogatását folyvást fogadja.

Espartero, mihelyt Madridba érkezett, azonnal Narvaez tábornokkal s a' többi miniszterrel, valamint a' moderadópart egyéb személyeivel értekezett s monarchiai, engesztelő, mérsékes érzelműleg tevő nyilatkozatit. Ennek következtében néhány fellengősi keblében bizalmatlanság ébredt iránta, néhány moderado pedig azt hiszi fölöte, hogy megváltozott. Többek véleménye szerint azonban Espartero ismét azon kétértelmű szerepet fogja játszani, melyet mindig játszott; hizelegni fog a' partoknak mindaddig, míg szükségé lesz reájok, s mitsem gondoland velök, mihelyt újra felkap. Espartero viszatérte sem elszigetelt, sem csupa pártkérdés, hanem külföldi politikával függ összekötésben. Angliat. i. nem nézheti nyugalmas szemmel, hogy Lajos Fülöp egyik fija történhetőleg a' spanyol trónra léphet, míg egy másik fija ugyanez uralkodónak mint alkirály Algirban uralkodik. Az első lehetőség elhárítására Palmerston lord Montemolin gróft minden hatalmában álló eszközzel gyámoltitá s miután trónra nem segíthet őt, iparkodék mégis kieszközölni, hogy Spanyolországban lakhatási engedelmet nyerjen. Hisz tudva van jóformán, hogy a' puritánok uralmok utolsó napjaiban Montemolin gróffal illetően célu értekezésbe bocsátkoztak, miszerint az ő és párthivei viszatérését Spanyolországba kieszközölvén, a' királynő halála esetében mint infans és trónkövetelő kezöknél legyen. Montemolin erre szabadelvű és türelmes nézeteket nyilvánította, de abban nem tudott megegyezni, hogy Izabellát királynőül ismérje el, mi e' tervlétesítésre okvetlenül kívántott. És hihetni, hogy a' puritánok ez akudozása Montemolin gróffal Angliá sugallatára történt, valamint Espartero viszatértét sem igen tulajdoníthatni másnak, mint Angliá titkos közbejárulásának, mely

Lajos Fülöp családja elleneit Spanyolországban akarja összegyűjteni, ezekhez pedig Espartero szintű számítható mint gróf Montemolin. Ekép a szerencsétlen Spanyolország ismét játéklapdája lenne az angol és francia fondorkodásnak.

A kormányának sikerült a követkamrában Salamanca ügyében rá nézve kedvező bizottságot összealkotítani, úgy hogy talán az egész vádpert el fogják, gyűlöletes felfodózések által eredhető további botrányok kikerülése végett ejteni. Egyik miniszter sem szavazott a bizottság-választásánál. — Linage tábornok, egyik legtekintélyesebb főtisztje a spanyol hadseregnek, meghalt. Barátsága s ragaszkodása Esparterohoz közönségesen ismert.

ANGLIA. Kewy, Cork és Leitrim grófságokból újabb gyilkossági s gyilkos kísérleti hírek érkeznek. Egyszersmind azonban betűszerinti éhhalál sodor áldozatokat el e szerencsétlen grófságokban. — O'Connell családja elfogadja gróf Montalembert meghívását a notredamei templomban február 10-én O'Connell Dániel tiszteletére tartandó gyásznapra.

Ujseelandsban Wanganni mellett az angol sereg a' benschültekkel összecsapván, amazok 3 halottat s 10 sebesültet kaptak; utóbbiak közt egy tiszt is találtatott. Az angol parancsnok írja, mikép a' benschültek ugyancsak vitézül viselték magukat; veszteségük mindazáltal tetemes lehetett.

A' parlament elé jelenleg 99 új vasuti bill terjesztett; azonkívül 33 még a' mult ülészekből maradt határozat nélkül.

A' Hampdenféle vita még nincs bevégezve. A' canterburyi érsek főhelyettese, ki az említett tudort a' püspökségben megerősítette, bevádoltatott a' megerősítés ellen emelt ovások el nem fogadásá miatt. A' kir. főtörvényszék a' vádfolyamodást tárgyalni fogja.

Az angol pattantyusság 2 ezer emberrel szaporított. E' rendszabály iránt a' 'Times' kedvezőleg nyilatkozik, mert e' fegyverfajból 12 ember többet ér egy egész ezred granátosnál. Egyébiránt hozzá teszi a' lap: „Kétségkívül megjő a' nap és tán már ajtónál is van, midőn az állandó sereg valamennyi népnél eltöröltetnek. Különben egész Anglia és Skótszágban most csak 12 ezred van; Irlandban pedig mintegy még egyszer annyi.

A' Mexicóban tartózkodó francziák kérelmet nyújtottak a' kamarához, melyben panaszt emelnek a' miniszterség ellen. Francziaországban Mexicóban, hol most 12 ezer franczia létezik, egyetlenegy ügyviselője van s'ők a' legfontosb viszonyokban nélkülözik a' nemzeti őtalmat.

Jan. 15-kei „Sun“ következő különös tudósítást közöl: tegnap egy egészen könyben azott nő a' főhalottszelemlőhez ment Middlesexben, tőle következő körülmény iránt tanácsot kérendő: egyike rokonainak, ugymond a' nő, meghalt. Holtteste zalogol ragadtatott el bizonyos adósság fejében, s midőn el akartuk azt takarítani, a' halottszelemlők vonakodtak kiadásától. Millio (főh. szemléző) a' hozzá fordult nőt a' kerületi bírósághoz utasítá, vagy hogy a' holttestet a' hitelezők kezében hagyja, kik aztán kénytelenek lesznek azt saját költségükön eltemetni. Az igaz, ugyan megnyerték a' tőkét kamatostul!

FRANCZIAORSZÁG. A' pairkamra válaszfeliratában ismét említett tesz Lengyelországról. Olaszország mozgalmait illetőleg pedig következő pótlékezik igtatottat a' válaszfelirati bizottsági tervbe: „uj polgárisulási és szabadsági korszak kezdődik az olaszországi statusokra nézve. Minden rokonszenvünk s vágyunkkal kísérjük a' nagylelkű pápát, ki ezen új időszaktól ép annyi bölcsesség mint bátorsággal megnyitá, a' többi valamennyi fejlődést, kik őt a' békes reformok ez utján követik, melyen most közösen fejlődnek és népek haladnak.“ Hugo Victor ez alkalommal IX. Pius s' Olaszország fölött hoszas beszédet tartott, melyazonban csekély hatást tón.

Abdelkader s' kisérlete közel Lamalgue várhoz szállítván ki a' partra, nagy tömeg bámuló népet csodított maga körül. A' közönség tárgya mindazáltal legnagyobb mértékben anyja—az általa annyira tisztelt agg Zora volt, ki első lépett ki fíjával az emirrel szárazra. Kevés pillanat alatt katonai kíséret mellett Lamalgue várba értek. Az emir, ki közönséges fogolyként fogadtatott, nagyon levert kedélyűnek látszék s' állítólag nyomatékosan tiltakozott ezen „szöszegés“ ellen. Hasonló értelemben irt hallomás szerint leveleket a' királyhoz, minisztertanácshoz s' Aumale herceghez. Mihelyt a' várba lépett, ezt azonnal minden oldalról bezárták.

Abdelkader minden módon iparkodék Lamalgue várba szállíttatását elhárítani. Midőn mondák: jelölje ki a' személyeket, kik mint rokonok hozzá, vele maradjanak, felkiálta: „de hisz valamennyien családomhoz tartoznak; egy sines köztök, kitől fájdalom nélkül válhatnám el.“ Ekkor 26 személyt választottak ki s' ezeket vitetett az emir Lamalgue várba. Ennek magas falú puszta, barátságatlan udvarába léptekor az emir agg anyja visszaborzadt s' erősen sirni kezdett; de Mustapha, Abdelkader sógora, karjánál fogván őt fölvezeté a' lépcsőkön lakásába. Abdelkader maga visszanyervén szokott nyugalmát, fíjában Thamyt kezénél vezette s' Lheureux alezredestől következő szavakkal fogadtatott: szállíttatása e' várba ne idegenítse őt el; ez csak annak következménye, mert a' tengerészosztály kezéből most a' hadiosztályba, mely az algiri ügyeket igazgatja, tétetett által; üdvözlőt egyébiránt a' kormány azért küldte, — hogy Franciaország vendégei fölött örködjék s' a' franczia nemeslelkűség biztosítékul szolgáljon azon nagylelkű bánásmód iránt, melyet Abdelkader s' övéi várhatnak. „Abdelkader nagy ünnepélyességgel válaszolá: „nyugott vagyok, bizom Franciaországban, ezen nemes és nagy nemzetben, mely engem tüzhelyén ellogad. Egyébiránt a' világ személyi irányoztatvák s' ez meg fogja ítélni: vajjon érdem szerint bánnak é velem. — S' végtére történjek velem, a' mi Istennek tetszik.“

A' Moniteur szerint az indirect jövedelmek összege 1847-dik évben 820,643,000 frank volt, hiány az 1846-kihoz képest 2,648,000 frank. Ez eredményt igen kedvezőnek tekintik, mert a' szabad gabonabevitel nélkül, mely mintegy 6 millió franknyi csökkenést vont maga után, az indirect jövedelmek bizonyára 3 millióval többet adtak volna, mint 1846-ban.

Jan. 16-kei hírek szerint a' királyon ismét náthahuruti jelek mutatkoztak, melyek azonban komoly bajt nem idéztek elő. Említett nap a' király a' minisztertanácsban elnökölt. Más nap megújultak a' hírek beteges létéről. A' b'örzseférfiak szörnyű rettegésbe estek. Azonban mi sem fordult elő, mi komolyabb aggodalomra szolgáltatna okot.

OLASZORSZÁG. A' florenczi hírlap közli azon lázasztó nyilatkozványt, melyet a' livornoi elégületlenek a' toscanai kormány megbuktatására közrebocsátottak. A' nyilatkozvány egészen jacobinus modorban van szerkesztve s' mondja többi közt, mikép: Fivizzano már zsákmánynya lón s' Pontremoli e' pillanatban áldoztatik fel. „Eskütörök, — minek esküdtetek? Szájhősök, miért magaslatátok magatokat? Nyulszivűek, miért mutatkoztatok nagylelkűeknek? Nyomorult szklávok, — kik nem tanultatok mást mint nyugottan alacsonyágtok bűnyán feküdni!“ Illyen körülmények közt halad az idegen előre, megszállja Toscanát, elválasztja Piemontot Rómától, elszigeteli Károly Albertet. A' nyilatkozvány erre azon eszközökre tér által, melyekkel a' hont megóalmazhatni. Illyenül mondatik: „olly férfiakat, kik a' halált nem rettegik, kiknek szívök teli van szent honszeretettel, akarják vagy nem, kell a' kormányra a' fejedelem megegyezésével állítani; a' haza veszélyben forgását szükség kimondani; nyilvános imádságok az istenhez, misze-

rint ügyünket el ne hagyja, állandó ülési bizottságok rendeltessenek, köz kölesön nyitassék; neveztesse ki emberek, kik gondolatsebességgel gondoskodjanak fegyverekről; 30 ezer szurony készíttessék; algüöntő-műhelyek állíttassanak; réz, bronz és sárgaréz véttessék el a' házakból, valamennyi harangtól fosztassanak meg az egyházak azon ígérlet mellett, miszerint a' haza megszabadultával az elvettekért sebbeket fog-nak kapni; oltárokon irassanak fel azon önkéntesek nevei, kik az ellenségre indulnak; a' nők kérendők öveik és kendőik ideadására a' sebesültek számára; a' gazdag henyék lovait kell az algüök elibe fogatni; a' szolgálalküeket először rettegéttel kell elfélnkíteni, másod ízben jaj nekik.“ Végét ezen alak s' gondolatban az 1793-ki franczia rettegéttési rendszerből átalvett műnek következő felkiáltás: „gyalázat az árulókra!“ képezi.

Jan. 10-kei florenczi hírek szerint a' Livornóban előfordult nyugtalankodások szerencsére sehol az egész országban, mikép talán némelyek ohajtották volna, viszhangra nem találtak; ellenkezőleg mindenütt s' nyilván egyhangu roszszalása nyilatkozik a' történeteknek s' legszigorubb megrovatása a' fenebbi proclamatióban foglalt irányzatoknak. Hangos tanulni ennek a' nagyherceghez minden oldalról intézett feliratok s' nyilatkozatok. Egyszersmind küldöttségek udvarolnak a' nagyhercegnél, az ország hódolatát s' ragaszkodását iránta kifejezők. És valóban kár is volt a' mozgásnak indult reformot illetően föllépéssel megháborítani; más, ha a' toscanai nagyherceg esökönöséget mutatott volna, sőt ezzel ellenkező bizonyosságot adá korszerűen haladni akarásának.

Jan. 12-kei florenczi hírek szerint Livorno 10 s' 11-kén nem zavartatott meg. 13-kán a' katonapiacson nagy hadiszemle tartatott, melyen nagyszámu néző közönség volt jelen. Ennek végével tömegnyi nép gyűlt a' nagyhercegi palota erkélye alá s' közkiáltást: „éljen a' rend! éljen II. Lipót!“ hangoztata. — Nápolyban a' statustanács egy új sajtótörvény ügyében dolgozik. — Florenczben a' livornoi nyugtalankodások több elfogatást vontak magok után. — A' modenai udvar a' franczia uralkodó ház trónját elismeré—12 napi gyászt öltvén Lajos Fülöp elhunyt nővéreért. — Olaszországban, hol a' lapok kevés száma panaszra szolgáltatott csak mástól év előtt alkalmat, most szerfölött megszaporodvák a' mindenfajú s' főleg politikai közlönyök által. Ferretti bibornok csakugyan lemond a' statustitkárságról, hallomás szerint tiszteletbeli helyet nyerend ülés és szavazattal a' kabinetben.

SCHWEIZ. A' wallisi nagytanács kétszer tanácskozott az említett kantonbanfekvő papi javak világiasíttatása fölött s' mind a' két ízben 42 szóval 36 ellen mellette szavazott. Tanácskozni készültek még a' világiasított javak kormányása s' az illető papi személyek kitaratása fölött. — Az új kormány politikai színezete mérsékesnek állítatik.

A' pápai követ egy jegyzéket nyújtott be a' schweizi szövetségátságnál az egykori különfrigyü kormányok által a' katolikus egyház ellen állított intézett jogmegtámadásokat illetőleg. Jan. 14-kei szövetséggyűlési ülésben élénk vitaközás után elhatározták, mikép e' jegyzékre választ nem adnak, sőt sokan a' mostani pápai követ visszahívatására, vagy épen a' követség megszüntetésére közremunkálást indítványozának.

Bern kantonban a' nagytanács jan. 15-kén az egyetem újra rendszeresítését illető törvényt bevégezte s' a' tanárok alkalmaztatásának nem-holtiglaniságát elhatározta. Számos tekintélyes szó hallatá magát ez indítvány ellen, mely halálos csapás leend az egyetemre nézve, mit a' kantoni kormány azon felhatalmaztatása, miszerint derék férfiak 15 sőt a' nagytanács engedelmével több évre is magától alkalmazhat, helyre nem üthet. A' nyugdíjak elve kimondatott.

13ik szám.

25. Hirdetvény.

A' nagym. m. k. u. kamara részéről közhírré tétetik: hogy folyó 1847-ik iskolai évre két, ugyanazon kir. kamarai bemutatáshoz tartozó, jelesen egy rendes nyolczvan pengőforintból álló, és egy a' szigeti kamarai alapítványt illető nyolczvanöt váltó forintból álló iskolai ösztöndíjak ürültek meg, melyek megnyerhetése végett az illető folyamodóknak következő föltételek tüzetnek ki:

1ör ezen ösztöndíjak valóságos m. k. kamarai szolgálathoz volt, vagy jelenleg levő só-harminczad-gazdagsági, bányászati vagy postatisztviselők fiait, vagy árváit részükre vannak rendelve. —

2ör ezeket csak olly ifjak nyerhetik meg, kik az elemi iskolákból már kiléptek s' a' mult 1847-ik iskolai évben jó erkölcsi viseletök mellett a' tudományokban jeles előmenetelt tettek, azaz: emteniát nyertek.

3ör elkerülhetetlenül szükséges, hogy az

Pályázati hirdetés.

Felsőbb rendeletnél fogva ezennel közhírré tétetik: hogy a' magyar királyi tudományos egye-

eszedők ebbeli folyamodványukat, és pedig az elsőért, a' nagyságu m. k. u. kamara ígató hivatalának; a' szigetiért pedig a' mármaros k. kamarai igazgatóságnál legfőbb f. eszt. b'jtmáshava (martius) utolsó napjág bemutatásá s' azokhoz az illető ifjakat érdeklő 1ső és másodk félévi eredeti iskolai bizonyítványokat esatolják.

4er továbbá kívántatik: hogy a' könyörgőlevelekben az illető szülék tulajdon szolgálatajok idejét és gyermekeik számát hitelesen bebizonyítsák, mely utóbbi hiteles bebizonyítás gyám-atyáktól is a' gondnokságuk alatt lévő árvákra nézve szükséges.

5ör magában értetik: hogy ezen ösztöndíjakra, a' nem valóságos kir. kamarai tiszték fiait, valamint azok is, kik csak az elemi iskolákba járnak, vagy nem jeles előmenetűek, nemkülönbön azok, kiknek eszedő-leveleik a' kitűzött határnap elmúltával vagy pedig a' kívánt eredeti iskolai bizonyítványok nélkül nyujtatnak be, számot nem tarthatnak.

1—3

temnél megírult szemészeti nyilvános rendes tanszék betöltése végett, az orvosi kar előtt tartandó pályázás határnapjál folyó 1848-ik eszt. martius harmánczgyedik napja tüzetek ki. 3—3

É R T E S Í T Ő.

1848.

26. Hirdetvény.

Melyszerint a' nagyváradi királyi kamarai uradalom részéről jövő 1848-ik eszt. martius-hónap 2dik (második) napján tartandó nyilvános árverés után, tektes ns. Bihar megyében helyeztetett s' a' főnebb nevezett kincstári uradalomhoz tartozó e' következő haszonvételek u. m.

1ör Váralján a' Peczen innen való részen a' borméretethés.

2ör Az ugynevezett laporti lisztölő vizimalom. —

3ör Csakugyan Váralján a' serfözés és mérrethés. —

4er. Váralján a' mészárszék, vágóhid, mészárosi lak és a' marhák etetésére való istálló és 5ör. A' kóser-csapszék, — jövő 1848-ik eszt.

Pályázati hirdetés.

Legfelsőbb kegyelmes királyi határozat következtében, a' kolosvári feltanodánál kegyelmes rendszerített egyházi jog és állodalomtanszékek elnyerése végett, új pályázás rendeltetvén, ezekre a' magyar királyi tudományos e-

november 1ső napjától számítandó három, folyvást következő esztendőre a' többet ígérőknek a' nagyméltóságu magyar királyi udvari kincstárnak jóváhagyására haszonbérbe fognak adatni.

Mellyhezképest a' béreni szándékozók a' mondott napon V. Velenczén, délelőtti órákban a' kormányzó kamarai ügyvédi hivatal iróteremében tartandó nyilvános árverésre, az 1sőre nézve 120 pengő flnyi, — a' 2dikra nézve 120 pengő flnyi, — a' 3ikra nézve 175 pengő flnyi, — a' 4ikre nézve 55 pengő flnyi — és az 5ikre 10 pengő forintnyi bánatpénzzel ellátva meghivatnak, hol is az árverési, ugy a' szerződési föltételek is jó előre mindenkor megtudhatni. — Kelt V. Velenczén, dec. 17kén 1847.

A' kamarai uradalom tisztsége által. 1—3

gyetemi törvénykar előtt tartandó új pályázások határnapjai, jelesül: az egyházi jogtudomány tanszéké iránt, folyó 1848-ik eszt. mart. másodikára, az állodalomtani tanszék iránt pedig, ugyanazon hó 30-eadikára tüzetek ki. Kelt Pesten január 20kán 1848. Szoblahói Pál m a' Elek egyetemi tanács-jegyző.

3—3

Dunavizállás: Budán, jan. 28kán 4' 1' 0" az 0 fölött.

Szerkeszti Helmezy Mihály. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel, uri-utca 453. szám.